Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 12 februari 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 267 FEUF – Genomförande av ett förhandsavgörande av domstolen – Högre domstolsinstans befogenhet att utfärda ett föreläggande avseende formerna för genomförandet – Medlemsstaternas processuella autonomi – Effektivitetsprincipen– Iakttagande av rätten till försvar”

I mål C-704/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien) genom beslut av den 30 oktober 2018, som inkom till domstolen den 12 november 2018, i brottmålet mot

Nikolay Kolev m.fl.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Regan samt domarna I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič och C. Lycourgos (referent),

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Europeiska kommissionen, genom F. Erlbacher, R. Troosters och Y. Marinova, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 267 FEUF.

* Rättegångsspråk: bulgariska.

2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Nikolay Kolev m.fl. (nedan kallade de tilltalade), åtta personer som har åtalats för att ha begått ett antal brott i egenskap av bulgariska tulltjänstemän.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 6.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 2012, s. 1), med rubriken ”Rätten att bli informerad om anklagelsen”, föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska se till att utförlig information om anklagelsen, inbegripet brottets art och brottsrubriceringen liksom det sätt på vilket den tilltalade personen varit delaktig i brottet, tillhandahålls senast när de sakförhållanden som ligger till grund för anklagelsen lämnas in till en domstol.”

4 I artikel 7.3 i detta direktiv, med rubriken ”Rätten att få tillgång till material som rör målet”, föreskrivs följande:

”Utan att det påverkar punkt 1 ska den tillgång till det material som avses i punkt 2 beviljas inom rimlig tid – senast när de sakförhållanden som ligger till grund för anklagelsen lämnas in till en domstol för avgörande – för att rätten till försvar ska kunna utövas effektivt. Om de behöriga myndigheterna kommer i besittning av ytterligare bevisning ska de bevilja tillgång till denna inom rimlig tid, så att den kan beaktas.”

Bulgarisk rätt

5 Enligt artikel 249 i Nakazatelno protsesualen kodeks (straffprocesslagen) kan en domstol avsluta domstolsförfarandet i det straffrättsliga förfarandet och återförvisa ärendet till åklagaren för att avhjälpa formfel i den inledande delen av förfarandet avseende informationen till den tilltalade med avseende på anklagelsen och beviljandet av tillgång till material som rör målet.

6 Såsom framgår av beslutet om hänskjutande utgör den nationella lagstiftning som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet hinder för att ett domstolsavgörande, som har meddelats med stöd av artikel 249 i straffprocesslagen, kan ändras efter det att det har antagits.

7 I artiklarna 368 och 369 i straffprocesslagen, i deras lydelse vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet, föreskrevs en mekanism som gjorde det möjligt för personer som var föremål för straffrättsliga förfaranden att, på grund av att åklagaren hade åsidosatt väsentliga formföreskrifter, få det straffrättsliga förfarandet definitivt avslutat i sin helhet, det vill säga inte bara domstolsförfarandet utan även den inledande delen av detta förfarande.

8 Enligt artikel 369 i straffprocesslagen skulle domstolen, efter att ha konstaterat att den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet inte hade avslutats inom två år från åtalet, på begäran av den tilltalade, återförvisa ärendet till åklagaren och fastställa en frist för att slutföra förundersökningen och denna första del av det straffrättsliga förfarandet, antingen genom att lägga ned förundersökningen eller genom att väcka åtal. I det senare fallet fick åklagaren ytterligare tid på sig för att utarbeta ett åtal och överlämna det till domstolen.

9 Om åklagaren inte iakttog de nya tidsfristerna skulle domstolen ta upp ärendet till prövning och avsluta det straffrättsliga förfarandet. Om åklagaren däremot avslutade den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet och överlämnade ett åtal till domstolen i tid, skulle domstolen pröva

förfarandets lagenlighet och framför allt försäkra sig om att väsentliga formföreskrifter inte hade åsidosatts. Om domstolen ansåg att sådana åsidosättanden hade förekommit återförvisade den på nytt ärendet till åklagaren, som fick ytterligare tid på sig för att avhjälpa dessa åsidosättanden. Om åklagaren inte iakttog den sistnämnda fristen, inte avhjälpte åsidosättandena eller gjorde sig skyldig till nya sådana, skulle domstolen avsluta det straffrättsliga förfarandet.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 De tilltalade har sedan år 2012 varit föremål för åtal för att i egenskap av bulgariska tulltjänstemän ha deltagit i en kriminell organisation. Eftersom den hänskjutande domstolen, Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien), ansåg att åtalen inte hade upprättats av det behöriga organet och att de innehöll formfel, återförvisades ärendet till den behöriga åklagaren vid den specialiserade åklagarmyndigheten för att denne skulle upprätta nya åtal mot de tilltalade. Förfarandet avbröts emellertid och tidsfristerna för undersökningen förlängdes vid flera tillfällen.

11 Under år 2014 mottog den hänskjutande domstolen en begäran om att det förfarande som föreskrivs i artiklarna 368 och 369 i straffprocesslagen skulle genomföras. I enlighet med dessa bestämmelser återförvisade nämnda domstol först ärendet till åklagaren och fastställde en frist inom vilken utredningen av ärendet skulle avslutas, nya åtal skulle upprättas, de tilltalade skulle underrättas om dessa samt om utredningens innehåll och den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet skulle avslutas. Åklagaren hade därefter ytterligare tid på sig för att upprätta åtal och överlämna det till domstol.

12 Efter det att åklagaren hade upprättat nya anklagelseskrifter och åtal hade ingetts inom den föreskrivna fristen, konstaterade nämnda domstol att det förelåg nya förfarandefel till nackdel för de tilltalade och återförvisade ärendet på nytt till åklagaren.

13 Genom beslut av den 22 maj 2015 konstaterade samma domstol att åklagaren inte hade avhjälpt de tidigare konstaterade åsidosättandena av väsentliga formföreskrifter och hade gjort sig skyldig till nya sådana åsidosättanden. Den fann således att villkoren för att avsluta det straffrättsliga förfarandet var uppfyllda och att de tilltalade hade rätt till detta avslutande.

14 Trots dessa konstateranden beslutade den hänskjutande domstolen emellertid inte att det straffrättsliga förfarandet skulle avslutas i enlighet med artiklarna 368 och 369 i straffprocesslagen, utan beslutade, såsom framgår av beslutet om hänskjutande i förevarande mål, med stöd av artikel 249 i denna lag, att avsluta domstolsförfarandet och att på nytt återförvisa ärendet till åklagaren, för att denne skulle avhjälpa formfelen avseende dels information till de tilltalade om anklagelsen, dels rätten att få tillgång till material som rör målet.

15 Den domstol som hade att pröva överklagandet av detta beslut av den 22 maj 2015 fann, i beslut av den 12 oktober 2015, att den hänskjutande domstolen borde ha avslutat det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artiklarna 368 och 369 i straffprocesslagen och återförvisade målet till denna domstol.

16 Genom beslut av den 11 november 2015 vände sig den hänskjutande domstolen till EU-domstolen med en första begäran om förhandsavgörande vilken resulterade i domen av den 5 juni 2018, Kolev m.fl. (C-612/15, EU:C:2018:392) (nedan kallad domen i målet Kolev).

17 I punkt 1 i domslutet i denna dom fastställde EU-domstolen att artikel 325.1 FEUF skulle tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som föreskriver en nedläggning av ett straffrättsligt förfarande, såsom den som föreskrivs i artiklarna 368 och 369 i straffprocesslagen, i den mån denna lagstiftning är tillämplig på förfaranden avseende fall av grovt bedrägeri och annan grov olaglig verksamhet som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen i tullfrågor. I samma punkt tillade domstolen att det ankommer på den nationella domstolen att ge full verkan åt artikel 325.1 FEUF

genom att i förekommande fall underlåta att tillämpa denna nationella lagstiftning, samtidigt som den ska säkerställa att de anklagades grundläggande rättigheter iakttas. I punkt 70 i nämnda dom preciserade domstolen att dessa rättigheter omfattar rätten för dessa personer att få sin sak prövad inom skälig tid.

18 Domstolen preciserade, i punkt 67 i samma dom, att det, för det fall det finns flera åtgärder som kan vidtas för att genomföra skyldigheterna som följer av artikel 325.1 FEUF, ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra vilka av dessa åtgärder som ska tillämpas. I detta avseende konstaterade domstolen att den nationella domstolen bland annat, när åklagaren i förekommande fall har väckt åtal inom tidsfristen, kan inleda domstolsförfarandet och själv åtgärda eventuella oegentligheter som förekommit under den inledande delen av detta förfarande.

19 Vad gäller iakttagandet av de tilltalades rätt att få sin sak prövad inom skälig tid, slog domstolen i punkt 74 i domen i målet Kolev fast att det även ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa vilka åtgärder som ska vidtas för att säkerställa att denna rätt iakttas, med beaktande av alla processuella möjligheter som erbjuds genom den nationella lagstiftningen, sammantagna och tolkade mot bakgrund av unionsrätten. För det fall flera lösningar är möjliga för att ge full verkan åt de skyldigheter som följer av artikel 325.1 FEUF, ankommer det på nämnda domstol att välja de lösningar som, bland dessa olika lösningar, i det enskilda fallet säkerställer den grundläggande rättigheten i fråga.

20 I punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev tolkade domstolen artiklarna 6 och 7 i direktiv 2012/13, enligt vilka den tilltalade har rätt att bli underrättad om anklagelsen mot honom och att få tillgång till material som rör målet.

21 Närmare bestämt fastställde domstolen till att börja med att artikel 6.3 i detta direktiv ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att detaljerad information till försvaret avseende anklagelsen tillhandahålls efter det att åtal väckts, men innan domstolen prövar anklagelsen i sak och före förhandling, eller till och med efter det att förhandlingen har inletts men innan överläggning sker i målet när det är fråga om sålunda tillhandahållen information som senare ändras, under förutsättning att alla nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att rätten till försvar och rättvisa förfaranden iakttas.

22 Därefter fastställde domstolen att artikel 7.3 i direktiv 2012/13 ska tolkas så, att det ankommer på den nationella domstolen att säkerställa att försvaret ges en faktisk möjlighet att få tillgång till handlingar i ärendet, där en sådan tillgång i förekommande fall får ges efter det att åtal väckts, men innan domstolen prövar anklagelsen i sak och före förhandling, eller till och med efter det att förhandlingen har inletts men innan överläggning sker i målet när ny bevisning tillkommer under förfarandet, under förutsättning att alla nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att rätten till försvar och rättvisa förfaranden iakttas.

23 I punkt 3 i domslutet i domen i målet Kolev tolkade domstolen artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (EUT L 294, 2013, s. 1).

24 Den hänskjutande domstolen har angett att den, genom beslut av den 13 juni och den 14 september 2018, har genomfört punkt 3 respektive punkt 1 i domslutet i domen i målet Kolev.

25 Vad däremot gäller punkt 2 i domslutet i den domen anser den hänskjutande domstolen att en nationell processrättslig bestämmelse hindrar den från att genomföra denna punkt i det mål som är anhängiggjort vid den.

26 Enligt den hänskjutande domstolen hade nämligen domstolsfasen i det straffrättsliga förfarandet redan avslutats genom beslutet av den 22 maj 2015, vilket hade antagits med stöd av artikel 249 i straffprocesslagen och vilket har vunnit laga kraft. Den hänskjutande domstolen är således enligt sin nationella rätt förhindrad att vidta ytterligare åtgärder som gör det möjligt för den att i det nationella målet tillämpa EU-domstolens tolkning av direktiv 2012/13.

27 Mot bakgrund av punkterna 67 och 74 i domen i målet Kolev anser den hänskjutande domstolen emellertid att den nationella rätten ska tolkas så, att detta processuella hinder inte utgör hinder för tillämpningen av unionsrätten.

28 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende angett att det slutliga beslutet att avsluta domstolsförfarandet har processuell betydelse eftersom det innebär att målet ska återförvisas till åklagaren för fullgörande av olika processhandlingar och i sig inte ger de tilltalade några materiella rättigheter. Nämnda domstol anser att detta beslut ger dessa personer en fördel eftersom målet försenas, vilket inte kan försvaras eftersom det leder till ett åsidosättande av principen om prövning av anklagelsen för brott inom en rimlig tidsfrist, såsom domstolen angett i punkterna 70–74 i domen i målet Kolev. Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att det under domstolsförfarandet är möjligt att uppfylla samtliga processuella rättigheter som de tilltalade har enligt direktiv 2012/13, såsom det tolkats av domstolen i domen i målet Kolev.

29 Mot bakgrund av dessa överväganden beslutade den hänskjutande domstolen, genom beslut av den 14 september 2018, att inte tillämpa den nationella bestämmelsen som innebär att ett beslut att avsluta domstolsförfarandet som antagits med stöd av artikel 249 i straffprocesslagen inte kan ändras.

30 Två av de tilltalade överklagade detta beslut, vilket upphävdes av appellationsdomstolen med motiveringen att domen i målet Kolev inte är tillämplig på det rättsliga förfarande som redan avslutats, samt att EU-domstolen inte hade uttalat sig om huruvida artikel 249 i straffprocesslagen är förenlig med artikel 325 FEUF.

31 Appellationsdomstolen återförvisade målet till den hänskjutande domstolen och förelade den att avsluta domstolsförfarandet och återförvisa målet till åklagaren. Den hänskjutande domstolen har preciserat att den sålunda uttryckligen förbjöds att tillämpa punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev.

32 Den hänskjutande domstolen har i detta hänseende uttryckt tvivel vad avser appellationsdomstolens tolkning av denna dom. Den sistnämnda domstolen grundade nämligen sitt beslut på omständigheter som EU-domstolen kände till när den meddelade sin dom, nämligen att domstolsförfarandet avslutades genom beslutet av den 22 maj 2015. Det är emellertid mot bakgrund av just dessa omständigheter som EU-domstolen uttryckligen har föreskrivit en möjlighet för den hänskjutande domstolen att verkställa nämnda dom genom att inleda domstolsförfarandet och genom att själv avhjälpa förfarandefelen.

33 Mot denna bakgrund beslutade Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska artikel 267 FEUF tolkas så, att den gör det möjligt för en nationell domstol att inte tillämpa ett förhandsavgörande i det nationella målet, inom ramen för vilket förhandsavgörandet har meddelats, med åberopande av faktiska omständigheter som EU-domstolen har beaktat när den meddelade sitt förhandsavgörande?”

Prövning av tolkningsfrågan

34 Domstolen noterar inledningsvis att det framgår av beslutet om hänskjutande att den hänskjutande domstolen, genom beslut av den 22 maj 2015, som antagits med stöd av artikel 249 i straffprocesslagen, hade avslutat domstolsförfarandet i det nationella straffrättsliga förfarandet. Enligt nationell rätt utgör detta beslut hinder för att domstolsförfarandet återupptas. Appellationsdomstolen ansåg att ett beslut som fattats på denna grund medför att ärendet återförvisas till åklagaren och kritiserade därför den hänskjutande domstolen för att den, den 14 september 2018, till följd av domen i målet Kolev, hade beslutat att inte tillämpa artikel 249 i straffprocesslagen i syfte att själv avhjälpa de förfarandefel som begåtts under den inledande delen av detta förfarande. Dessutom förelade appellationsdomstolen, med stöd av nämnda artikel 249, den hänskjutande domstolen att återförvisa ärendet till åklagaren.

35 Enligt den hänskjutande domstolen innebär emellertid ett sådant föreläggande att punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev inte genomförs.

36 Under dessa omständigheter ska den ställda frågan förstås så, att den syftar till att bringa klarhet i huruvida artikel 267 FEUF – mot bakgrund av den tolkning av artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13 som EU-domstolen gjorde i punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev – ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken den hänskjutande domstolen är skyldig att rätta sig efter ett föreläggande från en högre domstol att återförvisa det nationella målet till åklagaren, efter det att domstolsförfarandet i det straffrättsliga förfarandet avslutats, för att förfarandefel som begåtts under den inledande delen av detta förfarande ska avhjälpas.

37 Enligt domstolens fasta rättspraxis kräver artikel 267 FEUF att den hänskjutande domstolen ger EU-domstolens tolkning av unionsrätten full verkan i en dom som meddelats efter en begäran om förhandsavgörande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 februari 1977, Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, punkt 26, och dom av den 5 juli 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, punkt 28).

38 För att kunna besvara den ställda frågan är det därför nödvändigt att först precisera räckvidden av domen i målet Kolev vad gäller den tolkning av artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13, som utgör föremålet för punkt 2 i domslutet i den domen. Därefter ska det prövas huruvida den nationella processrättsliga regel som är aktuell i det nationella målet, vilken föreskrivs i artikel 249 i straffprocesslagen, såsom den tolkats i nationell rättspraxis, enligt vilken målet, när domstolsförfarandet i ett straffrättsligt förfarande väl har avslutats, flyttas från domstolen och återförvisas till åklagaren för att förfarandefel som begåtts under den inledande delen av detta förfarande ska avhjälpas, till sin natur hindrar genomförandet av nämnda punkt 2.

39 Vad för det första gäller räckvidden av domen i målet Kolev ska det till att börja med påpekas att domstolen, i punkt 2 i domslutet i den domen, såsom framgår av punkterna 20–22 i förevarande dom, i huvudsak preciserar vid vilken tidpunkt de processuella rättigheterna enligt artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13 ska säkerställas, det vill säga i princip senast innan brottmålsdomstolen prövar anklagelsen i sak och före förhandling.

40 I domen i målet Kolev preciseras däremot inte vilken nationell myndighet som ska säkerställa att de tilltalade åtnjuter de aktuella rättigheterna eller vilket förfarande som ska följas i detta avseende.

41 Vad gäller formerna för detta förfarande anger domstolen, på sin höjd, i punkt 98 i den domen, att det ankommer på den nationella domstolen att säkerställa en skälig avvägning mellan, å ena sidan, iakttagandet av rätten till försvar och, å andra sidan, behovet av att säkerställa en effektiv lagföring och beivran av brott som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen och behovet av att se till att förfarandet genomförs inom skälig tid.

42 En liknande skyldighet åvilar även med nödvändighet åklagarmyndigheten under den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet.

43 I punkterna 72 och 73 i domen i målet Kolev påpekar domstolen vidare att frågan huruvida förfarandet pågått under en skälig tid inte kan fastställas med hänvisning till en bestämd längsta tidsgräns som fastställts på ett abstrakt sätt. Skäligheten ska bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, såsom de intressen som står på spel och målets svårighetsgrad eller de behöriga myndigheternas eller parternas agerande, antalet anklagade personer samt varaktigheten och allvaret av de omständigheter som läggs dessa personer till last, där en sådan svårighetsgrad eller en sådan förhalning från försvarets sida kan användas för att motivera en tidsfrist som vid första anblicken är för lång.

44 Härav följer att domen i målet Kolev inte utgör hinder för att rätten för de tilltalade och deras advokater att informeras om anklagelsen och att få tillgång till material som rör målet säkerställs antingen av åklagaren efter det att ärendet återförvisats till den inledande delen av brottmålsförfarandet, eller av den hänskjutande domstolen när målet avgörs.

45 Av detta följer att domstolen, i motsats till vad den hänskjutande domstolen har antytt i sin tolkningsfråga, i den domen inte alls beaktade den omständigheten att domstolsförfarandet i det nationella straffrättsliga förfarandet hade avslutats av den hänskjutande domstolen genom dess beslut av den 22 maj 2015, vilket antogs med stöd av artikel 249 i straffprocesslagen.

46 Tvärtom framgår det av punkterna 41 och 67 i domen i målet Kolev att den hänskjutande domstolen själv, i sitt beslut om hänskjutande, hade övervägt möjligheten att inleda domstolsförfarandet, trots att den hade antagit beslutet av den 22 maj 2015. Domstolen prövade således inte på något sätt appellationsdomstolens tolkning av artikel 249 i straffprocesslagen, och fastställde i än mindre grad att denna tolkning stred mot unionsrätten.

47 Vad för det andra gäller den inverkan som denna nationella processrättsliga regel har på genomförandet av punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev, är det utrett att den hänskjutande domstolens beslut av den 22 maj 2015 med stöd av denna bestämmelse medförde att domstolsförfarandet i det straffrättsliga förfarandet avslutades och att ärendet återförvisades till åklagaren. Det ska således prövas huruvida en sådan regel kan hindra de nationella rättsliga myndigheterna, såsom den hänskjutande domstolen fruktar, från att vidta alla senare åtgärder som gör det möjligt att tillämpa tolkningen i nämnda punkt 2.

48 Det ska i detta hänseende påpekas att domstolen, såsom framgår av punkterna 67 och 74 i domen i målet Kolev, inte har föreskrivit att punkt 2 i domslutet i den domen ska genomföras på ett visst sätt inom ramen för det nationella målet. Eftersom den hänskjutande domstolens inledande av ett domstolsförfarande i syfte att själv avhjälpa bristerna endast är en av de möjligheter som domstolen angav i den domen, omfattas valet av tillvägagångssätt av medlemsstaternas processuella autonomi.

49 Under dessa omständigheter ankommer det på varje medlemsstat att i den interna rättsordningen fastställa nämnda tillvägagångssätt. Dessa nationella bestämmelser får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som reglerar liknande nationella situationer (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 16 december 1976, Rewe-Zentralfinanz och Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, punkterna 5 och 6; dom av den 28 september 1994, Fisscher, C-128/93, EU:C:1994:353, punkt 39, och dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 171).

50 Domstolen ska således pröva huruvida återförvisningen av ärendet till åklagaren för att de förfarandefel som begåtts under det inledande skedet av det straffrättsliga förfarandet ska åtgärdas kan strida mot dessa principer, med beaktande av domstolens tolkning av artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13 i punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev.

51 Vad gäller likvärdighetsprincipen framgår det inte på något sätt av begäran om förhandsavgörande att den hänskjutande domstolens föreläggande till den hänskjutande domstolen strider mot denna princip.

52 Vad vidare gäller effektivitetsprincipen ska det inledningsvis erinras om att unionsrätten inte utgör hinder för att en hänskjutande domstol är skyldig att följa anvisningar från en högre domstol när det gäller tolkningen av nationell processrätt vid genomförandet av en dom som meddelats i ett mål om förhandsavgörande, under förutsättning att dessa anvisningar i synnerhet inte undergräver unionsrättens effektivitet, såsom unionsrätten tolkats av EU-domstolen i den domen. Domstolen har sålunda bland annat slagit fast att det, under förutsättning att ett effektivt skydd för individuella rättigheter som följer av unionsrätten garanteras, inte ankommer på den att ingripa i lösningen av behörighetsproblem som – inom den nationella domstolsorganisationen – kan uppstå till följd av hur vissa rättsliga situationer som grundas på unionsrätten betecknas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 september 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkt 47).

53 Efter detta klargörande följer det av effektivitetsprincipen att den hänskjutande domstolen inte är skyldig att följa föreläggandet från appellationsdomstolen att återförvisa det nationella målet till åklagaren, om föreläggandet undergräver effektiviteten av artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13, såsom dessa tolkats av domstolen i domen i målet Kolev.

54 Det ska emellertid påpekas att även om domstolsfasen i det straffrättsliga förfarandet i det nationella målet har avslutats, gäller inte detta för förfarandet i dess helhet, eftersom målet har återförvisats till åklagaren.

55 Det finns emellertid inget som tyder på att återförvisningen av det nationella målet till åklagaren skulle kunna äventyra eller hindra utövandet av de processuella rättigheter som föreskrivs i artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13 och på så sätt äventyra den ändamålsenliga verkan av dessa bestämmelser, i den mån åklagaren, inom ramen för den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet, eller den hänskjutande domstolen, inom ramen för det domstolsförfarande som följer därefter, ser till att dessa bestämmelser, såsom de tolkats av domstolen i punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev, tillämpas.

56 Vad gäller den oro som den hänskjutande domstolen har uttryckt beträffande följderna av en sådan återförvisning för förfarandets längd, ska det understrykas att det, såsom framgår av punkt 42 ovan, ankommer på åklagaren, i likhet med den nationella domstolen, att under det inledande skedet av det straffrättsliga förfarandet säkerställa en skälig avvägning mellan, å ena sidan, iakttagandet av rätten till försvar och, å andra sidan, behovet av att säkerställa en effektiv lagföring och beivran av brott som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen och behovet av att se till att förfarandet genomförs inom skälig tid.

57 Det följer av samtliga ovan anförda omständigheter att frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 267 FEUF ska – mot bakgrund av den tolkning av artikel 6.3 och artikel 7.3 i direktiv 2012/13 som EU-domstolen gjorde i punkt 2 i domslutet i domen i målet Kolev – tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell processrättslig bestämmelse enligt vilken den hänskjutande domstolen i det mål som lett fram till denna dom, är skyldig att rätta sig efter ett föreläggande från en högre domstol att återförvisa det nationella målet till åklagaren, efter det att domstolsförfarandet i det straffrättsliga förfarandet avslutats, för att förfarandefel som begåtts under den inledande delen av detta förfarande ska avhjälpas, under förutsättning att dessa unionsrättsliga bestämmelser, såsom de har tolkats av domstolen i punkt 2 i domslutet i nämnda dom, iakttas under den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet eller under det efterföljande domstolsförfarandet.

Rättegångskostnader

58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 267 FEUF ska – mot bakgrund av den tolkning av artikel 6.3 och artikel 7.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden, som EU-domstolen gjorde i punkt 2 i domslutet i domen av den 5 juni 2018, Kolev m.fl. (C-612/15, EU:C:2018:392) – tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell processrättslig bestämmelse enligt vilken den hänskjutande domstolen i det mål som lett fram till denna dom, är skyldig att rätta sig efter ett föreläggande från en högre domstol att återförvisa det nationella målet till åklagaren, efter det att domstolsförfarandet i det straffrättsliga förfarandet avslutats, för att förfarandefel som begåtts under den inledande delen av detta förfarande ska avhjälpas, under förutsättning att dessa unionsrättsliga bestämmelser, såsom de har tolkats av domstolen i punkt 2 i domslutet i nämnda dom, iakttas under den inledande delen av det straffrättsliga förfarandet eller under det efterföljande domstolsförfarandet.

Underskrifter